

Честване на 120-годишнината на Съюза на математиците в България

На 15.2.2018 г. в Големия салон на Българската академия на науките (БАН) се състоя честването на 120-годишнината от създаването на Съюза на математиците в България (СМБ), наследник на Физико-математическото дружество. На церемонията присъстваха Румен Радев – президент на Република България, представители на правителството и парламента, председателят и членове на ръководството на БАН, президентът и вицепрезидентът на Европейското математическо общество, ректори на университети, декани на факултети по математика и информатика, директори на институти на БАН, академици и член-кореспонденти, изявени математици и информатици, директори на математически гимназии, общественици и деятели на СМБ, представители на фондации и бизнеса, и много други гости.

Румен Радев поздрави домакините с годишнината и удостои Съюза на математиците в България с Почетния знак на Президента. В речта си той благодари на основателите на Физико-математическото дружество отпреди 120 години и поздрави техните наследници за това, че са създали българската математическа школа. Президентът обърна особено внимание на отдадената работа с учениците, със студентите, с младите учени. „Това, което постигате, е един невероятен успех за България – да се развият нашите млади таланти, те са нашата гордост и оценка за развитието на нашето общество.“

Прочетено бе поздравление от премиера Бойко Борисов. Приветствия поднесоха вицепремиерът Томислав Дончев, зам.-председателят на Народното събрание Валери Жаблянов, председателят на Българската академия на науките акад. Юлиан Ревалски, президентът на Европейското математическо общество проф. Павел Екснер, зам.-министърът на образованието и науката Таня Михайлова, ректорът на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ проф. Анастас Герджиков и зам.-председателят на Съюза на физиците в България проф. Иван Лалов. Постъпиха и много други поздравителни адреси.

Проф. Николай Николов, председател на Управителния съвет на Съюза на математиците в България, връчи на Президента плакет на Съюза и изнесе юбилеен доклад, посветен на 120-тата годишнина на СМБ.

Церемонията бе съпътствана и от музикална програма.

Благодарим на всички, които се включиха в честването на празника ни.

Управителен съвет на СМБ

120 години Съюз на математиците в България

Уважаеми г-н Президент,
уважаеми г-н Председател на БАН,
уважаеми гости, скъпи колеги и приятели,

Вече 120 години Съюзът на математиците в България утвърждава своя авторитет чрез сериозна експертност и градивно сътрудничество. Вече 120 години организацията съумява не само да е в крак с образователното и научно дело, но и да задава курс на промени и модернизация, както и да изпреварва проблемите на деня и да реализира решения.

Началото е поставено на 14.2.1898 г., когато 39 преподаватели от Физико-математическия факултет на Висшето училище и учители от софийски училища учредяват в София Физико-математическо дружество. Този акт е естествено следствие от бурното развитие на математиката през 19-и век и е част от процес на създаване на такива сдружения, обхванал най-развитите по онова време страни. Сформирането на ФМД цели развитие на младите учители чрез оказване на методична и експертна помощ. По идея на проф. Емануил Иванов през 1897 г. се свиква събрание във ФМФ, на което той излага мотивите за учредяване на ФМД в София. Инициативата намира подкрепата и на Министерството на народното просвещение и в състава на първото управително тяло са избрани Иван Салабашев – председател, проф. Емануил Иванов – секретар и съветници – Иван Гюзелев и Стефан Лафчиев. Като съхранява първоначалния си замисъл, дейността на организацията излиза извън пределите на страната, активно развива творческа дейност и установява полезно сътрудничество със сродни организации в чужбина.

През 1950 г. Софийският народен съд закрива ФМД заедно с други сродни организации с мотив, че те дублират дейността на Министерство на образованието, Съюза на учените в България и Съюза на научните работници. Но през втората половина на 60-те години отношението към математиката от страна на обществото се променя. По това време машините, които днес наричаме компютри, са излезли на световната сцена и са доказали възможностите си за ускоряване на развитието на икономиката и науката. Държавното ръководство осъзнава необходимостта от подготовка на кадри в новите области, които се раждат и развиват в лоното на математиката и физиката, и започва да обръща внимание на тези науки и особено на математиката. Затова несъмнени заслуги имат акад. Благовест Сендов и акад. Любомир Илиев (председател на СМБ от 1975 г. до 1992 г.). През 1958 г. се появява списание „Математика и Физика“, започва и сериозна извънкласна работа с изявени ученици. Търсят се форми за привличане на млади таланти към професионална реализация в областта на математиката и физиката. Доц. Петко Иванов подема инициатива за възстановяване на сдружението и тя се увенчава с успех. През 1960 г. е възродена дейността на организацията под името Българско физико-математическо дружество. С приетия нов устав и учредяването на над 40 секции в страната, организацията става модел за социална мрежа със съдържателен и обществено полезен живот. Синергията между усилията на държавата и дейността на дружеството водят до сериозно раздвижване на всичко, свързано с развитието на математиката, нейните приложения и работата с млади таланти. Появяват се кръжоците, по-късно – математическите школи, след това математическите паралелки и накрая – математическите гимназии. През 1962 г. започва да излиза списание „Математика“, насочено към учители и ученици. Богатата и активна дейност предполага достигане до

творческа и организационна зрялост и от БФМД през 1971 г. се отделят две нови организации – Дружество на физиците в България и Българско математическо дружество, преименувано през 1977 г. на Съюз на математиците в България.

Трябва да отбележим, че засятото преди толкова години дава своите плодове и досега. Националният колоквиум по математика, провеждан съвместно с ИМИ при БАН, има най-дълга история. Днес, под ръководството на акад. Петър Попиванов, Колоквиумът проведе своята 143-та сбирка, точно 45 години след първата. На нея докладчик бе проф. Армен Сергеев, вицепрезидент на Европейското математическо общество и наш гост, когото познавам повече от 20 г. Наш гост е и проф. Павел Екснер, президент на ЕМО.

СМБ е съучредител на ЕМО, основано през 1990 г. СМБ е съосновател и на Математическото общество на югоизточна Европа, започнало дейността си през 2003 г. с първи свой конгрес в България, иницииран от акад. Стефан Додунеков (председател на СМБ от 2001 г. до 2012 г.).

Паралелно с дейността по развитие и издигане на научно-методичната подготовка на математици и информатици, СМБ работи в посока за повишаване ефективността и масовизиране на математическото образование. Гордост е, че математическите състезания, инициирани от Съюза, предизвикват огромен интерес и са най-масовите и посещавани образователни мероприятия за ученици. Всяка година нашите секции провеждат индивидуални и отборни състезания, и лагер-школи, а най-значимите от мероприятията, както и съответните олимпиади, се организират съвместно с МОН.

Традициите, споени с новаторство и технократска мисъл, дават началото на набиращото популярност състезание „Математика с компютър”. Използването на новите технологии в решаването на задачи позволява по-бързо усвояване на фундаментални за математиката твърдения, но и възможността ученикът да изследва, самостоятелно да открива факти и да прави преценка за вярност и невярност – умения, които са задължителни за житейската успеваемост на всеки млад човек.

Гордеем се с всички наши възпитаници, донесли на страната ни медали от международните състезания и олимпиади по математика, информатика и математическа лингвистика. Основателно е самочувствието ни и с представянията ни в международните научни форуми на българските ученици.

Този успех е резултат на партньорство с училищните ръководства и тясно сътрудничество с общинската и държавната администрация, МОН, БАН, ИМИ при БАН, университети, граждански сдружения и, не на последно място, на труда на Националния екип за извънкласна работа по математика и информатика, основан през 1976 г. под ръководството на акад. Петър Кендеров (председател на СМБ от 2012 г. до 2017 г.). Отправлям своята и тази на организацията, която представлявам, благодарност към хората, отдали време и способности във всеотдайна грижа за утвърждаване на настоящия облик на СМБ като силна обществена организация, която обединява изследователи, учители и ученици, и служи като мозъчен тръст на съвременното математическо образование, така че достиженията ни да излязат извън границите на България и да се съизмерват със световните. Нещо повече, България е генератор на най-престижните надпревари в областта на математиката, информатиката и математическата лингвистика. Ще отбележа, че България е основател на Международната олимпиада по информатика (1989 г.), на Международната олимпиада по математическа лингвистика (2003 г.), а през миналата

година и на първото издание на Европейската младежка олимпиада по информатика. Съоснователи сме на Международната олимпиада по математика (1959 г.), на Балканската олимпиада по математика (1984 г.) и нейното младежко издание (1997 г.). България, Румъния и Унгария се единствените страни, участвали във всички 58 издания на MOM. По модела на тази олимпиада по-късно се появяват и МОФ, МОХ, МОБ и др. София, Пловдив, Варна, Плевен, Шумен и Пранец са част от градовете, посрещали балкански, европейски и международни олимпиади и състезания по математика и информатика. Тази година, за втори път след 2013 г., Бургас ще бъде домакин на международно състезание по математика от поредицата IMC.

През 2000-та година, обявена от ЮНЕСКО за година на математиката, със усилията на СМБ, Фондация „Еврика“, Международна фондация „Св. св. Кирил и Методий“ и ИМИ при БАН, по инициатива на акад. Петър Кендеров бе основан Ученическият институт по математика и информатика, който вече 18 години дава възможност на младите хора със склонност към изследователска дейност да развият способностите си и да представят достойно България в престижни международни младежки изложения на науката. Определена роля затова има чл.-кор. Олег Мушкарров, негов директор до 2015 г. По примера на УчИМИ от 2014 г. БАН започна да организира Ученически институт по всички науки (включително хуманитарните и обществените).

Високата степен на доверие СМБ дължи и на работата си за повишаване на професионалната квалификация и научно-методична подготовка на членовете си. Ключов елемент в това направление е ежегодната Национална пролетна конференция. Този форум е без аналог за интегриран подход в науката и образованието. Наред с академичните доклади и съобщения, се провеждат квалификационни семинари и курсове за учители по математика и информатика, представят се иновативни методи в преподаването, поражда се дискусии. А ученическата секция, в която най-младото поколение представя проекти с висока математическа и информатична стойност, е стартът в съвременната наука на много талантиливи ученици.

Реализацията на многообразието от дейности в името на развитието на математическото образование и наука е съпътствано и от изискването за сериозни инвестиции на експертност, професионализъм и финансов ресурс. Тук е мястото да изразим признателност за подкрепата, която имаме от Фондация „Еврика“, Международна фондация „Св. св. Кирил и Методий“, Американска Фондация за България, Фондация Америка за България, Фондация „Георги Чиликов“, Виваком, САП Лабс, Мусала Софт и много други наши партньори, без помощта на които голям брой наши проекти не биха се реализирали.

Богатата история на нашата организация носи отпечатъка на времето и почерка на хиляди деятели. Но перспективите и предизвикателствата пред нас чертаят нови хоризонти и дават увереност, че СМБ има и ще продължи да има важно място в образователното и научно дело у нас.

ЧЕСТИТ НИ ЮБИЛЕЙ!

Благодаря за вниманието!

15.2.2018 г.

проф. дмн Николай Николов
председател на УС на СМБ